

Дипломата Петра I Великог

САВА ВЛАДИСЛАВИЋ РАГУЗИНСКИ

НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
РЕСПУБЛИКИ
БУРЯТИЯ

Трилениум

PTG

ПЛЕМЕНИТИ ДУХ, МУДАР УМ И УМЕТНОСТ ПРЕГОВАРАЊА

Поводом 350. годишњице рођења славног дипломате руског цара Петра I Великог, државног и друштвеног радника грофа **Саве Лукиног Владиславића Рагузинског**, одржана је мултимедијална изложба у Председничкој библиотеци „Б. Н. Јељцина“ у Санкт Петербургу. Изложбу је припремила Национална библиотека Републике Бурјатија. Партнери изложбе били су Председничка библиотека, Представништво Министарства спољних послова Русије у граду Улан Уде, Централна библиотека досељеника Селенгинског округа Републике Бурјатија, Кяхтински централизовани библиотекарски систем Републике Бурјатија, Новоселенгински музеј декабриста.

На паноима су представљене основне етапе живота и рада Саве Владиславића:

- Дипломатске активности
- Оснивање руске војне обавештајне службе
- Мисија у Азији

Део изложбе посвећен је личним и бројним другим документима повезаним са Савом Владиславићем из збирке Архива Министарства иностраних послова Русије.

Сам Владиславић сведочи да је рођен 16. јануара 1669, у српској породици Владиславића, на имању које се налазило између села Јасеник и Берушица, недалеко од Гацка. Остаци те куће сачувани су до данас, а у народу су познате као куле кнеза Владиславића. Житељи Гацка с поносом говоре о тој породици која се прославила још у доба Српске средњовековне државе. Из ње су потекли многи кнезови и народне вође.

Због напада турских банди породица је прешла у Дубровник, чије је историјско име тог времена Рагуза. Дубровник је у то доба био вазал Османског царства. У Дубровачкој републици отац Саве Владиславића бавио се трговином, која је Сави омогућила да посети Француску, Шпанију и Млетачку Републику.

УВЕРЕЊЕ ПЕТРА I О ПРИПАДНОСТИ ДВОРСКОМ СТАЛЕЖУ ДВОРСКОМ САВЕТНИКУ САВИ РАГУЗИНСКОМ
ЗА ВЕРНУ И УСРДНУ СЛУЖБУ

Потврда од стране цара Петра I о племићком статусу дворског саветника Саве Рагузинског. Москва, 27. фебруар 1710. године, пергамент, рукопис, украс, сребром везен брокат са златном текстуром; двослојни црвенкасти печат на узицама од златних нити у сребрној позлаћеној кутијици 38,5×29,0 см, отворен 59 см, пречник кутијице – 11,2 см. Изглед (предња страна).

Фото: Сверуски уметнички научно-рестаураторски центар И. Е. Грабарја.

Стекавши широко образовање и добивши од оца нешто почетног капитала, отишао је у Цариград у коме је покренуо сопствену трговину. Ту је свом имену до-дао наставак Рагузински.

У Цариграду долази у контакт са руским амбасадорима В. Голицином и Е. Украјинцевом којима неофицијелно преноси поруке, али и документа до којих је могао да дође о односима Порте са Француском, Енглеском, Аустријом и Млетачком Републиком. Ти документи су у многоме допринели закључивању руско-турског примирја тог доба.

Добро образован и добро информисан, Сава је у Турској, Венецији и Француској организовао сопствену трговачку мрежу, која се сматра првом Руском обавештајном мрежом у иностранству. Спљо-на обавештајна служба је Русији у том тренутку била неопходна. Стога му је Петар Велики за награду издао указ са правом слободне трговине у Русији. Године 1702. Владиславић се упутио у Русију носећи са собом свој пута Црним морем у Москву. У том извештају детаљно је описао луке, гарнизоне,

њихово наоружање и места сидрења отоманске флоте, а прибавио је и друге податке обавештајног карактера.

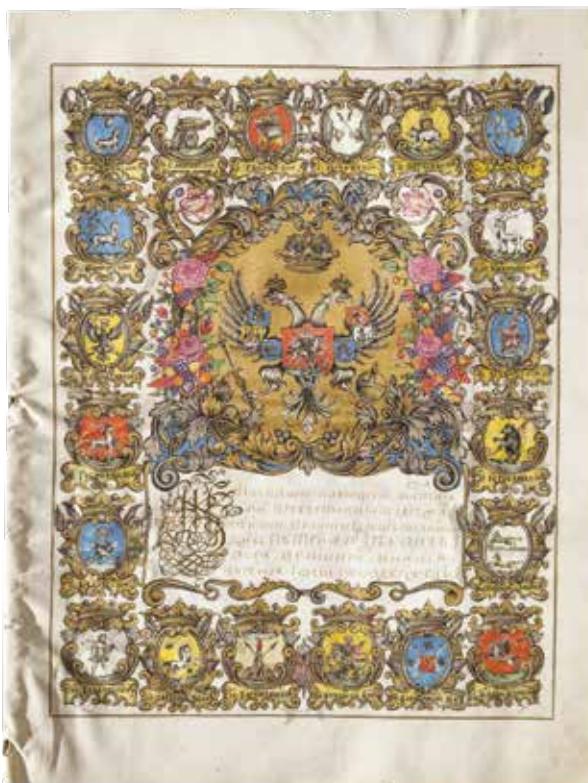
Године 1708. Сава је прешао у Москву за стално, а 1710. године је добио чин дворског саветника.

Бројне су његове активности, од којих се истиче увођење бакарног новца у Русији, због чега је постао службени организатор коришћења бакра за монетарни завод Русије, стварао се о суштинској организацији специјалног образовања младих дворјана, о изградњи морске флоте и о развитку и јачању дипломатских веза Русије са западном Европом. Залагао се за развој односа са словенским народима на Балкану и практично је био креатор балканске политике Русије.

Године 1711. Сава Владиславић је представник Русије у Црној Гори и Молдавији. Активно је учествовао у Прутској војној операцији. За заслуге у тој бици награђен је правом на слободну трговину у Русији у трајању од још 100 година.

Јекатерина I је 24. фебруара 1725. године Сави Владиславићу доделила грофовску титулу, а већ 18.

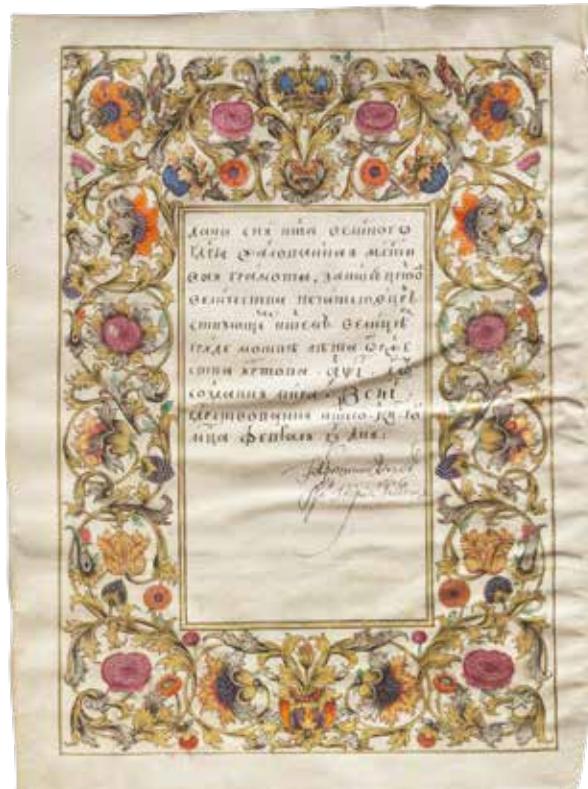
УВЕРЕЊЕ ПЕТРА I О ПРИПАДНОСТИ ДВОРСКОМ СТАЛЕЖУ ДВОРСКОМ САВЕТНИКУ САВИ РАГУЗИНСКОМ
ЗА ВЕРНУ И УСРДНУ СЛУЖБУ

Заглавље. Потврда од стране Петра I о племићком статусу дворског саветнику Саве Рагузинском.

Москва, 27. фебруар 1710. године.

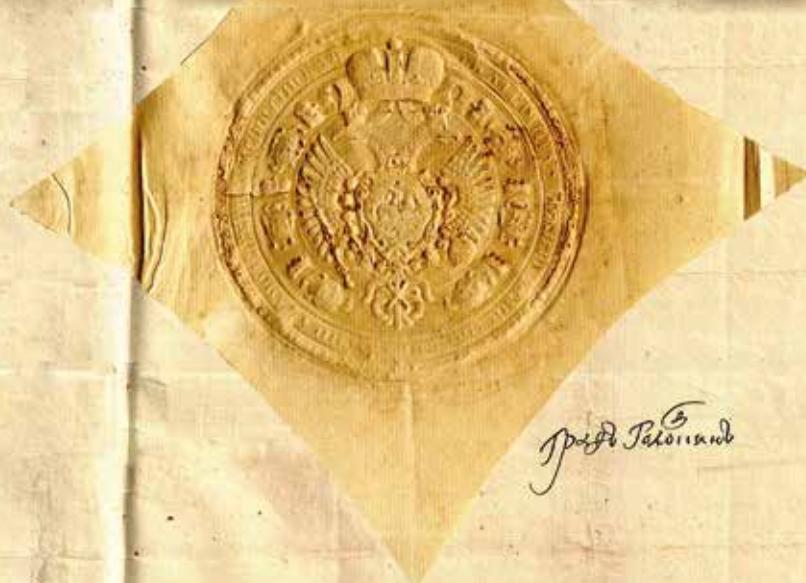
Фото: Сверуски уметнички научно-рестаураторски центар
И. Е. Грабарја.

Лист 8. Потврда од стране цара Петра I дворском саветнику Сави Рагузинском.

Москва, 27. фебруар 1710. године.

Фото: Сверуски уметнички научно-рестаураторски центар
И. Е. Грабарја.

Акредитација императорке Јекатерине I грофији Илирском Сави Лукином Владиславићу за императора Богдихана (тако су у Руској Империји називани кинески императори из династије Ђинг – прим. прев.) Кинеског. Истиче се да „може доћи до неких несугласица“ због „неразграничености земље“ између Русије и Кине, „а ми, са своје стране... истински имамо жељу... да са императором Богдиханом и његовом државом задржимо старо истинско пријатељство... ради тога смо упутили нашег сталног државног свет岑ика... Саву

Владиславића, у својству нашег изванредног и посланника и опуномоћеног министра³⁰, 30. августа 1725. године.

Извор: Архив спољне политике Руске Империје, Фасцикла Односи Русије са Кином, Опис 1, 1725. г. Дело 4. Лист 142.

Оригинал, руски језик. Потпис аутограф императорке Јекатерине I, печат испод заштитне футроле.

јуна послала га је у дипломатску мисију у Кину. Био је то његов последњи подвиг у славу Русије. Његова мисија значила је: почетак интензивне трговине са Кинеским царством, установљена је државна граница и формиране су регуларне војно-границе јединице.

Сава Владиславић био је трећи амбасадор Русије у Кинеској царевини Цин (Ћинг). У архиву спољне политике Руског царства у фасцикли „Односи Русије са Кином“ за 1729. годину чувају се листови 229 и 230 – Указ цара Петра Другог упућен Сави Владиславићу којим се изражава задовољство цара резултатима Савиних активности у Кини.

Испрљајући преговори у Пекингу трајали су популарне године. Одржано је 48 конференција на којима је разматрано 20 пројекта. Остало је запамћена Савина изјава да: „Руско царство жели пријатељство кинеског цара, али се и непријатељства не боји и да је за њега спремно“.

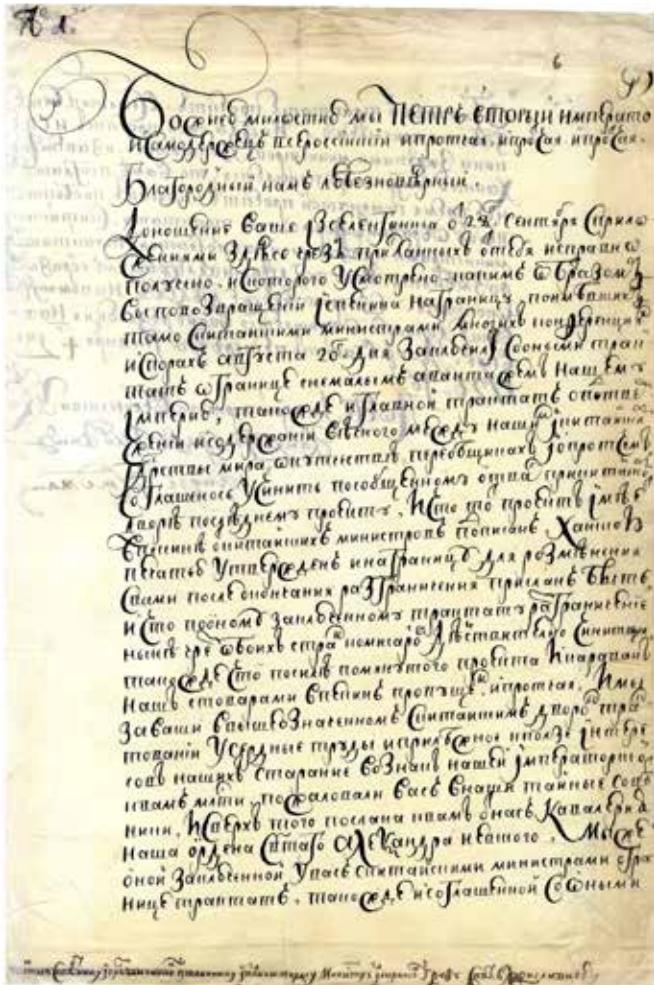
Године 1727. Сава је отишао из Пекинга, али су се преговори продужили на граници. Коначно је на реци Бури 20. (31) августа 1727. године закључен Бурински споразум, корак ка разграничењу који је потписао Сава Владиславић са опуномоћеним представником Империје Цин.

ЦРТЕЖ ПОГРАНИЧНЕ ЗОНЕ НА РУСКО-КИНЕСКОЈ ГРАНИЦИ, XVIII ВЕК.

Лево: Тројицкосавск, Тројицка тврђава и у њој дрвена Црква Свете Тројице са параклисом посвећеним Св. Сави Српском коју је подигао Сава Владиславић. Десно: кинески трговачки град Мајмачен.

Извор: Кјахтински музеј В.А. Обручева

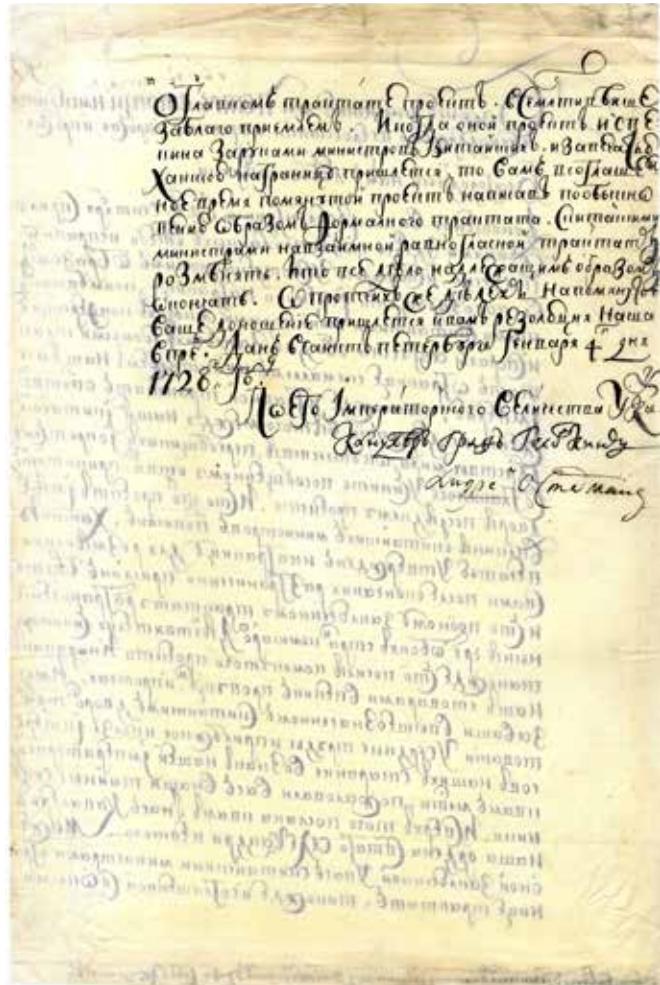

Рескрипт Императора Петра II из Колегије (у време Петра II то су биле институције законодавне власти, сличне данашњим министарствима – прим. прев.) иностраних послова С. Л. Владиславићу-Рагузинском о награђивању истог чином тајног саветника и ordenom Св. Александра Невског за службу. 4. јануар 1728. године. Извор: Архив спољне политике Руске Империје, фасцика Оноси Рузије и Кине. Опис 1. 1728. г. Дело 9. Лист 6-боб. Оригинал потписи Ф. А. Головкина и А.И. Остермана на руском језику.

Бурински споразум је у целости ушао у састав Кјахтинског споразума који је потписан 21. октобра 1727. Овим споразумом утврђено је постављање границе, а руско-кинеска трговина званично се могла одвијати на два места: на реци Кјахти и на реци Аргуни, недалеко од Нерчинска. Тако је Тројицкосавск – Кјахта постала својеврсни пролаз – врата у централну Азију.

15. јуна 1728. године Сава Владиславић је у присуству Кинеза и целог руског посланства поставио камен темељац слободне трговине Новотројицке тврђаве. Град Тројицкосавск назван је по небеском заштитнику Саве Владиславића – Св. Сави Српском.

Носилац је ордена Св. апостола Андреја Првозваног који је имао девизу: „За веру и верност“. У своје време то је био најзначајнији орден Руског царства, који је после револуције 1918. године био укинут, а 1998. године орден је поново успостављен у Руској Федерацији.

Носилац је и ордена Светог Александра Невског који му је доделила царица Јекатерина I. Овај орден додељивао се као награда за војне заслуге.

Преминуо је 17. јуна 1738. године на свом имању Матокса у санктпетербуршкој губернији. Сахрањен је у Благовештенској цркви (Националном пантеону Русије) лавре Светог Александра Невског у Санкт Петербургу.

Споменици Сави Владиславићу подигнути су најпре у Сремским Карловцима и Гацку, а затим у Шлисселбургу (Санкт Петербург), месту на коме је 1703. гроф Апраксин представио Петру Великом Саву Владиславића. Четврти споменик му је подигнут у Херцег Новом, испред цркве Светог Ђорђа на Топлој.

2018. споменик му је подигнут и у граду који је основао – Кјахти (под именом Тројицкосавск, како се звао све до 1934. год.), Република Бурјатија – Руска Федерација.

Владимир Давидовић

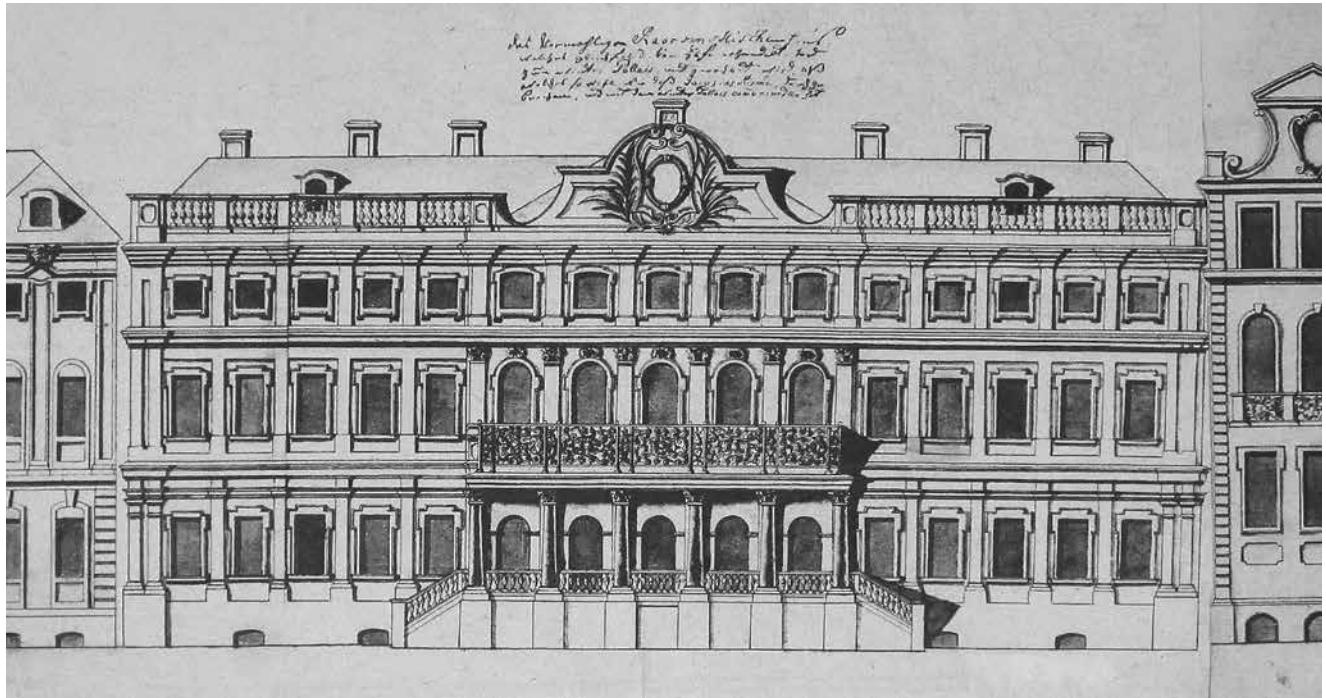
Позлаћен и украсен сребрни крст израђен у Москви 1738. године, дар Грофа Саве Владиславића Цркви Св. Спаса на Топлој, Херцег Нови. Извор: Ризница Цркве Св. Спаса

Споменик грофу Сави Владиславићу испред Цркве Св. Ђорђа, насеље Топла, Херцег Нови

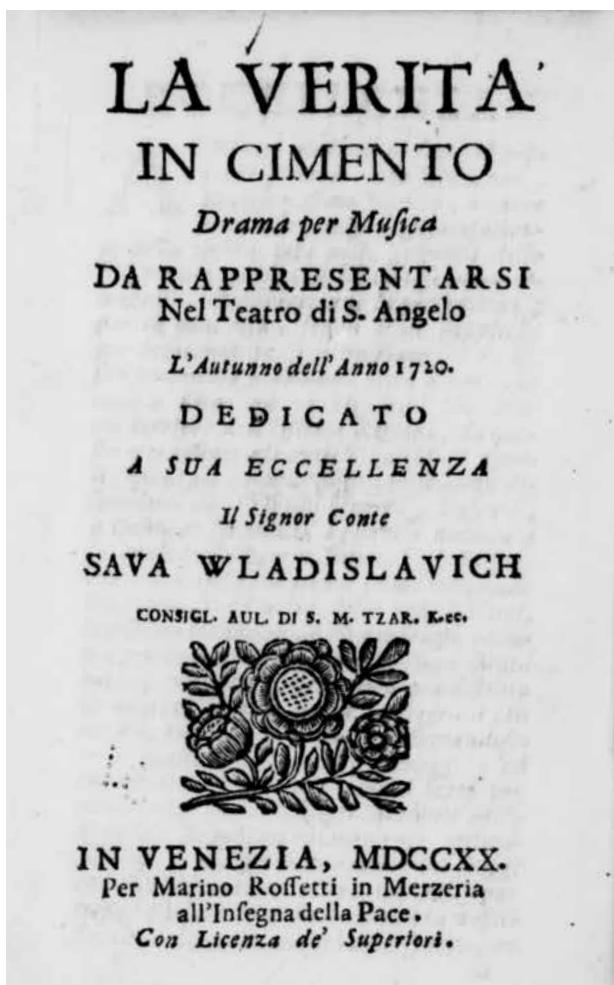

Крст – детаљ: Део уградиране посвете дародавца Цркви Вазнесења Господњег (Св. Спаса) на Топлој:
„... Тајног саветника Његовог императорског сверуског величанства и кавалира илирског грофа Саве Владиславића
за вечни помен родитељима и сродницима...“

Дом грофа Саве Владиславића у Санкт Петербургу. Извор: Државни музеј историје Санкт Петербурга

ПЛАКАТ ПРВОГ ИЗВОЂЕЊА ОПЕРЕ „ИСТИНА У ИСКУШЕЊУ“ АНТОНИЈА ВИВАЛДИЈА

Факсимил оригинала плаката
извор: Конгресна библиотека у Вашингтону, САД

**ИСТИНА
У ИСКУШЕЊУ**
Музичка драма
**ИЗВОДИ СЕ
У Театру Св. Анђела**
Јесен године 1720.
**ПОСВЕЋЕНА
ЊЕГОВОЈ ЕКСЕЛЕНЦИЈИ**
Господину Грофу
САВИ ВЛАДИСЛАВИЋУ

Званичном саветнику Њ.В. Цара, К(раља), итд.

У ВЕНЕЦИЈИ, 1720.
За Марина Росетија*, у Мецерији
у знак мира.
Са дозволом власти.

Превод плаката на српски
* Marino Rossetti, in Merceria all'Insegna della Pace је издавач либрета
опере за коју је Вивалди написао музику.

ECCELLENZA:

A Chi mai dedicar si deve il presente Drama, che solo à voi, Eccellenissimo Signore, mentre in averlo accolto sì generosamente nella vostra casa nelle primizie delle sue prove; avete con ciò cortesemente dimostrato, d'abbracciarno la protezione; per la qual cosa, senza altre suppliche per intercederne la permissione, à V. E. suo protettore si dedica. Dico a voi, che vale a dire, ad un Signore, che Nume tutelare dell'Illirica Regione, da questa riconoscete gli antichi, e chiari natati; quali per ambo le linee rettamente discendono da Primati Signori, Dispoti, e Conti di sì bellica, e gloriosa nazione; la quale, non perche sottomessa restasse con parte della Dalmazia sotto l'Ottomano Dominio, La Contea della vostra Eccellenissima Famiglia, patì naufragio veruno; poiche oltre d'esser stata lasciata in libertà, qual già era, in atto di più distinto & onorato riflesso, ne fù reintegrata con ampio, imperial Diploma; confirmandofene in quello, gli antichi Privilegij, ed immunità che godeva; come il tutto con autentiche prove, negli Archivij della Ragusea Repubblica chiaramente apparisse. Ma à che gir numerando i bei freggi che sì v'adornano, allora che pale si pur troppo ellisono! Poiche à chi mai sia nasconde, che V. E. con la nobiltà dello spirito, con la

la saggezza della mente, e con la diuinovolatura del tratto, fra li più delicati, ed importanti maneggi de Principi, tanto saggia-mente adoprato vi siete, che à gran ragione da per tutto il vostro nome sì rinomato sì è reso. Che V. E. sia per nobiltà distinto nella Republica di Ragusa. Che la Santità del presente Pontefice (per avervi riconosciuto in ogni congiuntura costantissimo Fautore della Christiana Religione) v'abbia confe-rito l'onore di Crearvi Cavalier Palatino; e che ultimamente accoppiato vi siete, in famoso Imeneo con S. E. la Signora Virginia Trevisani, Rampollo illustre di quella antica, nobilissima Famiglia Veneta de Trevisani, che di Dogi, Patriarchi, e Procuratori della Serenissima loja, sempre in vista, Dominante Repubblica, nè san vantare il bel preggio. Ma à che gir rammentando etan-te nobili doti, che in voi fan pompa, se ba-sa solo per contemplar chi voi siete, contemplare il carattere che in voi serbate di Consigliere Aulico, d'uno de maggiori Monarchi del mondo, quale apunto, è la vittoriosa Maestà Zariana, che potente per il Dominio di vasti regni, temuta per il militar valore, che ne suoi vassalli risplende, lascia la viva immagine di sua grandezza in ogni parte del mondo. Tanto dir basti di voi, per quanto dir mai possa scrittore, per far veder chi voi siete, & assieme à quale valoroso sostegno questo presente Drama è appoggiato; e con umile inchino reso. Di Vostra Eccell. Devot. Obblig. & Umilis. Serv. Diomedo Lizzapa

Антонио Вивалди је своју оперу „Истина у искушењу“ (*La verità in cimento*), први пут изведену у јесен 1720. године, посветио грофу Сави Владиславићу, уз неизмерну захвалност што му је пружио помоћ и подршку. О томе сведочи посвета уз либрето коју је генијални композитор наменио српском племићу. Горе: факсимил посвете опере Сави Владиславићу; Доле: превод посвете на српски

ЕКСЕЛЕНЦИЈО:

Коме би требало посветити ову драму, до само Вама, препоштовани господине, јер примивши је тако велиодушно у свом дому у првим данима њеног пробног извођења, љубазно сте показали да је узимате под своју заштиту; због чега се, без даљих молби да се заузмете за дозволу исте, Вашој Екселенцији, њеном заштитнику, посвећује. Кажем Вама, једном господину, аћелу чувару илирске регије, чије познајете древно и јасно порекло; које по обе линије потиче право од Првих господара, деспота и грофова тако ратничке и славне нације; која, не зато што је остала покорена, са делом Далмације под османском влашћу, грофовија Ваше препоштоване породице није претрпела никакав слом; будући да је, осим тога што је остављена на слободи, што је већ била, чином другачијег и часнијег промишљања, у исту била враћена опсежном, царском Повељом; чиме су јој потврђене древне привилегије и имунизитет који је уживала; као што се све, са аутентичним доказима, јасно појављује у Архиву Дубровачке Републике. Али чему набрајати врле особине које Вас красе, када су и превише очигледне! Јер коме би могло остати скривено, да се Ваша Екселенција племенитошћу духа, мудрошћу ума и лакоћом опхођења, са најделикатнијим и најважнијим интригама кнезева, тако

мудро носила, да је Ваше име с великим разлогом свуда тако угледно постало. Да се Ваша Екселенција по узвишености истиче у Дубровачкој Републици. Да Вам је Његова Светост садашњи папа (који Вас је у свакој прилици препознао као сталног заговорника хришћанске вере) указао част да Вас учини Палатинским вitezом; и зато што сте се недавно спојили на чувеном венчању са Џ. Е. госпођом Вирџинијом Тревизани, славним потомком те древне, племићке венецијанске породице Тревизани, која се може похвалити својим дуждима, патријарсима и прокураторима пресветле Венеције, увек непобедиве, Доминантне Републике. Али чему подсећати на толике племените врлине, којима се Ви одликујете, кад је довољно само погледати ко сте, посматрати Ваше деловање као дворског саветника једног од највећих монарха света, какав је управо победничко Царско Височанство, чије царство, моћно због доминације над огромним краљевствима, којег се плаше због војне снаге, а која се огледа у његовим вазалима, оставља живописну слику своје величине у свим деловима света. Довољно је то рећи о Вама, колико год то писац икада може, да покаже ко сте, заједно са храбром подршком коју ова драма ужива;

са понизним наклоном остајем најоданији и најпонизнији слуга Ваше Екселенције.

ПЕРЕВЕДЕНА СО ИТАЛИАНСКОГО НА
РОССИЙСКОЙ ЯЗЫКЪ.

и Напечатана повелѣніемъ

и во время счастливаго владѣнія

ПѢТРА ВѢЛІКАГО.

ИМПЕРАТОРА И САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССІЙСКАГО,

и пропечатано, и проштамплено.

Чи. д. 12.2891 А 452/138

въ Санкт-Петербургской Типографии, 1722 году.

Августа въ 20 день.

А до Стародомъ Матеръ Галлоу
на аудиенции у Молчанова
дипломъ про то что патриарх Никонъ въ
уродѣ титубѣ доказалъ нашимъ правамъ
и что онъ съ перворѣчиемъ въ титубѣ
приѣхалъ въ Москву и что
запасы сане въ титубѣ вѣтко

КРАТКОЕ СОБРАНИЕ

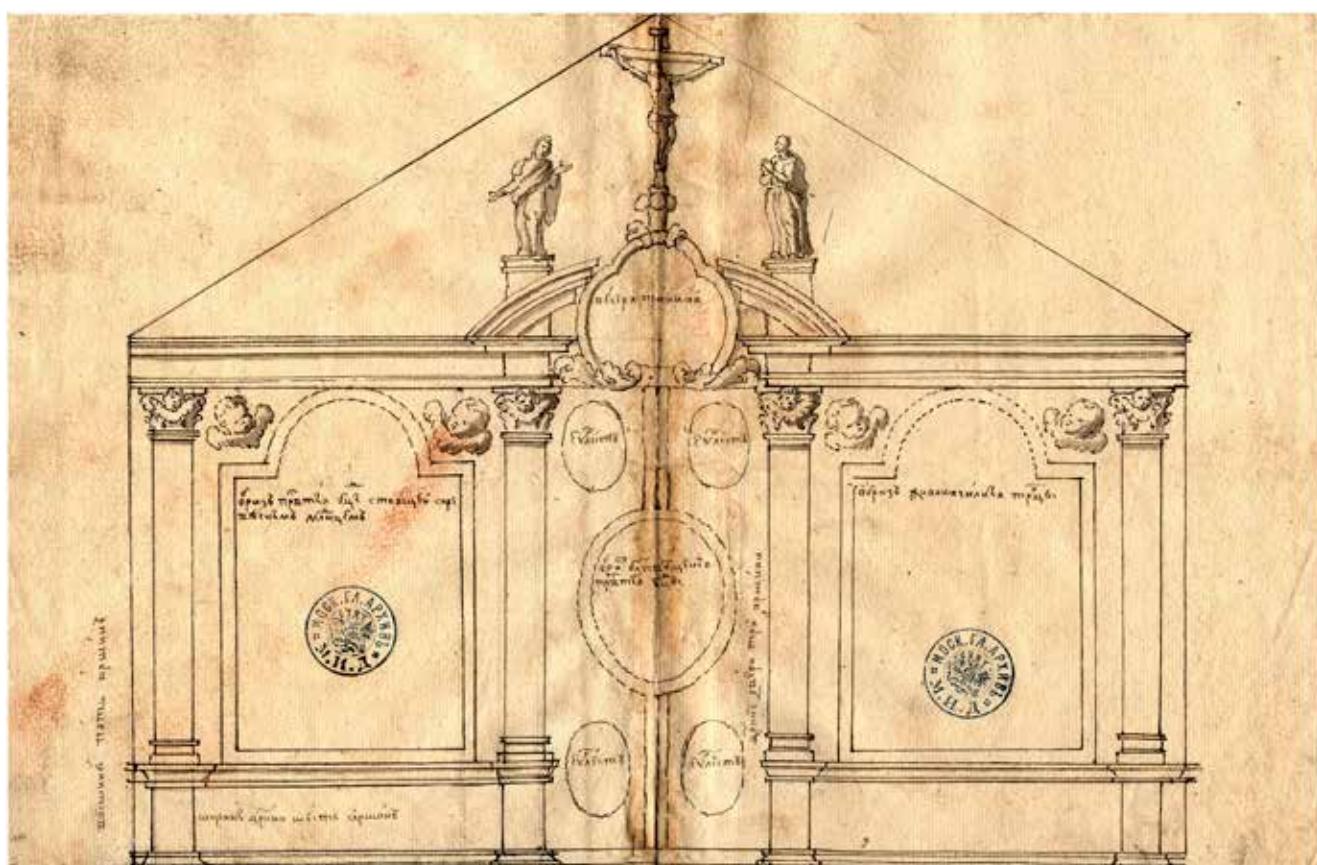
исторіческое народъ славянскаго, его
славы и разширения.

Какоже удивительно есть, что слава народа Славянского, нынѣ не такъ ясна, какъ онаи давъ раздѣлился по Вселеніи. Ежели бы сии народы, такъ достопочтеннѣй былъ людми учеными и хитрими, какъ былъ доволенъ воинами и превосходительными оружемъ, чтобы на единъ другомъ народѣ по вселеніи, былъ въ пріемѣрѣ имени Славянскому. А что прочіе народы, которые здѣсь были итакъ его, нынѣ вели себя прославляющъ, то не ради чего иного, шокомъ чрезъ бывшихъ въ избѣ народа людемъ ученымъ.

А И М Я И Н О.

Іудейскѣе дѣла описывали, Філонъ, Єзекіѣль, и Юзѣфъ, Историки великопочтенные, которыми описаніемъ прославляли дѣла Іудейскаго; не оставалось то у мнѣ многіе иные Историки Греческіе великоучтенные, ежель имъ было свободно объявлять странныя дѣла, и скрепиши искрѣнны, какъ пишетъ Лестанцій въ 4 книгѣ, въ 13

Странице књиге Мавра Орбина „Краљевство Словена“ које је на руски језик превео граф Сава Владиславић. Овим историјским документом цару Петру I и империјалној Русији представљена је историја словенских народа. Извор: Народна библиотека Србије

Цртежи и планови теренске цркве упућене у Кину са руским опуномоћеним министром Савом Рагузинским.

16. септембра 1725. године

Извор: Архив спољне политике Руске империје (АСПРИ), фасцикла Унутрашња дела колегија,
опис 6, дело 1904, лист 27 – прилог, оригинал, руски језик

IN MEMORIAM: ВЛАДИМИР ДАВИДОВИЋ

„Екселенцијо, коме би требало посветити ову изложбу до само Вама, препоштовани господине Давидовићу...“

У очекивању да се због околности изазваних пандемијом ковид-19 одреди датум за отварање изложбе, на Аранђеловдан, након борбе са болешћу, Господу се представио Владимир Давидовић. Племениног духа и великог срца, дубоким знањем и мудрошћу инспирисао је своје многобројне пријатеље и сараднике. Током каријере службовао је у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде, Министарству спољних послова, Министарству за науку и технологију, Министарству правде, као и у Српској академији наука и уметности. Попут наших Светих Отаца, у срцу је неговао државотворност, сваки дан чинећи да обновимо традицију и сачувамо је поколењима која долазе. Његов изненадни одлазак је попут нестанка Александријске библиотеке, ненадокнадив губитак не само за све који су га познавали, већ за српство у целини. Тамо где институције нису могле да нађу решење Влада их је налазио, јер и сам био је институција.

Једна од многих животних мисија му је била да грофа Саву Владиславића истргне из историјског заборава и додели му заслужено место у националном памћењу. Више од деценије је изграо у тој борби и управо Владина идеја била је да прво место изложбе посвећене Сави буде Галерија РТС, темељ културе ове куће од националног значаја. Опис у овом каталогу је његов последњи текст који је написао у богатом животном опусу, међу којима је више књига и научних радова.

Владимир Давидовић на свечаном откривању споменика Сави Владиславићу у Шлисельбургу, 2011. г.

Споменик грофу Сави Владиславићу у Кяхти, граду који је основао у част Светом Сави под именом Тројицкосавск, Република Бурјатија, Русија

Споменик грофу Сави Владиславићу у Шлисельбургу крај Санкт Петербурга, Русија

Неизмерном подршком пријатеља из Бурјатије, републике Руске Федерације у којој се налази Кјахта, древни Тројицкосавск који је основао Сава Владиславић, уступљена нам је велика количина историјских материјала који сведоче о значају и грандиозном делу „једног Србина на двору Петра Великог и Катарине I“, како га је у најкраћем описао Јован Дучић.

Љубазношћу делатника Националне библиотеке Републике Бурјатија ова изложба налази се пред нама. Посебан печат изложби дају копије оригиналних докумената из Архива спољне политике Руске Империје, те је посредством представништва Министарства иностраних послова Русије из Улан Удеа (престоница Бурјатије), изложба обогаћена додатном архивском грађом. Такође, унесени су и материјали из осталих извора, како домаћих, тако и страних, како би сагледавање Савине личности било што потпуније.

Изложба је припремана у јесен 2020, тачно 300 година од првог извођења опере „Истина у искушењу“ коју је Антонио Вивалди посветио „Његовој Екселенцији Господину Грофу Сави Владиславићу“, а што је откриће управо у току овог јубилеја.

Премијерну поставку изложбе организовала је Радио телевизија Србије у свом галеријском простору, наставивши вишегодишњи континуирани рад на повратку

Гроб породице Владиславић, гравура

из заборава овог знаменитог Србина. Поред осталог, управо је у продукцији РТС-а снимљен документарни филм „Тројицкосавск – Кјахта Саве Владиславића“ (у режији Драгана Ђирјанића), а РТС је био издавач књиге „Тајна информација о стању и снази Кинеске државе“ од Саве Владиславића (приредио Владимир Давидовић).

Захваљујући подршци Завичајног музеја Градишке, имамо част да се овакви раритети нађу пред публиком у западном делу Републике Српске, поносне отаџбине Саве Владиславића, рођеног у јуначкој Херцеговини.

Ово је прилика и да се захвалимо Људмили Владимировној Гармајевој и Валентини Сергејевној Давагашин из Националне библиотеке Републике Бурјатија, затим Александри Ивановној Пономарјовој, руководиоцу Представништва Министарства иностраних послова Русије у граду Улан Уде, као и Марији Ваљеревној Алемасовој из администрације Кјахтинског рејона – великим енергијом и залагањем ове изузетне dame поставиле су темељ овој изложби и подржале њену реализацију у „Српском Свету“.

Посебна захвалност припада великим пријатељу и преводиоцу Ранку Гојковићу који је и додатно разјаснио специфичне појмове у контексту историјске епохе.

Бранко Вукомановић
коаутор изложбе

ИЗДАВАЧ ЈУ Завичајни музеј Градишка • **ЗА ИЗДАВАЧА** Бојан Вујчић, директор

АУТОР ИЗЛОЖБЕ Национална библиотека Републике Бурјатија • **КОАУТОР ИЗЛОЖБЕ** Бранко Вукомановић • **ПРЕВОДИЛАЦ** Ранко Гојковић

ГРАФИЧКА РЕАЛИЗАЦИЈА ПАНОА Трилениум (Trileniuum.rs) • **ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ** Предраг М. Поповић

ШТАМПА Маркос, Бања Лука • **ТИРАЖ** 50 примерака • **ГОДИНА** 2021.

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ Портрет Саве Владиславића, цртеж панораме Тројицкосавска

